

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра соціальних структур та соціальних відносин

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціологія культури

для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
вид дисципліни

05 «Соціальні та поведінкові науки»
054 Соціологія
бакалавр
соціологія
обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2022/2023
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	5
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачі: Людмила МАЛЕС, Анна ТАЩЕНКО

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» _____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» _____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2022

Розробник: Наталія ЦИМБАЛЮК, д. соц. н., проф., проф. кафедри соціальних структур та соціальних відносин

Анна ТАЩЕНКО, канд.соц.н., ас.кафедри соціальних структур та соціальних відносин

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри соціальних структур та соціальних відносин
_____ Олег МАЗУРИК
(підпис)
Протокол № _____ від « 28 » _____ 2022 р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від «29» липня 2022 року №8

Голова науково-методичної комісії _____ Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. Мета дисципліни – розглянути основні структурні, інституціональні та процесуальні виміри культури сучасного суспільства, особливості впливу на спільноти та особистість; дати навички використання сучасних кількісних та якісних методів дослідження культурних процесів, їх утворення, перебігу, динаміки.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знання* з обов'язкових дисциплін гуманітарного циклу, понятійного апарату класичної та сучасної соціологічної теорії
2. *Володіння навичками* використання інформаційних технологій, пошуку та обробки соціальної інформації з різних джерел.

3. Анотація навчальної дисципліни: навчальна дисципліна спрямована на вивчення механізмів функціонування культури в сучасному суспільстві; вивчення суспільного життя як цілісної системи культури; формує уявлення про суспільство як єдність культурного та соціального (людина-суспільство-культура); доводить ціннісно-смысловий характер культури та позиціонує культурне середовище як домінуючий тип формування соціальності.

4. Завдання (навчальні цілі):

- ознайомити з історичним розвитком, теоретичними засадами та основними напрямками досліджень в сфері культури;
- дати знання механізмів взаємовпливу культури на суспільне життя та особистість;
- сформувати вміння застосовувати соціокультурний підхід у дослідницькій діяльності;
- відпрацювати навички дослідження та визначення особливостей соціокультурної диференціації суспільства;
- виявляти сучасні тенденції розвитку культури модерного суспільства.

Реалізація завдань сприятиме формуванню наступних **компетентностей**:

- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК12).
- Здатність визначати теоретико-методологічні засади й формулювати ключові результати досліджень окремих галузей соціологічного знання (СК9).
- Здатність аналізувати прояви соціокультурного розмаїття суспільства, причини і наслідки соціальних проблем, соціологічно обґрунтовувати способи їх регулювання (СК16).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми, методи і технології викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати базовий понятійно-категоріальний апарат, основні теорії соціології культури	Лекції Семінари Самостійна робота	Усна відповідь Реферат Контрольна робота	15
1.2	Демонструвати знання щодо еволюції та сучасного стану досліджень в сфері культури, використовуючи джерела іноземною мовою	Лекції Семінари Самостійна робота	Усна відповідь Експрес- опитування Контрольна робота	10
2.1	Вміти, використовуючи соціологічну термінологію, розробляти понятійний апарат соціології культури і дозвілля в процесі виконання тематичних письмових завдань	Самостійна робота	Письмове завдання Реферат Контрольна робота	10

2.2	Вміти реферувати наукові статті з соціології культури та дозвілля, визначати теоретико-методологічні засади проведених авторами досліджень; обґрунтовувати власну позицію щодо	Семінари Самостійна робота	Письмове завдання Реферат Контрольна робота	10
2.3	Вміти здійснювати пошук, обробку та аналіз інформації з тематики культури та дозвілля із застосуванням якісних методів	Самостійна робота	Письмове завдання Реферат Контрольна робота	10
3.1	Здійснювати груповий пошук, обробку та аналіз інформації з тематики культури та дозвілля, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології	Семінари Самостійна робота	Усна відповідь	15
3.2	У процесі реалізації групових та індивідуальних завдань, брати участь у дискусіях, спрямованих на узгодження спільних рішень	Семінари Самостійна робота	Усна відповідь	10
4.1	Обґрунтовувати власну позицію щодо застосування теоретичних концептів та інструментарію соціологічної науки у вирішенні проблем розвитку культури	Семінари Самостійна робота	Письмове завдання Контрольна робота	20

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	4.1
	Програмні результати навчання							
РН7. Вміти використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації.	+	+		+	+			
РН13. Застосовувати інструментарій соціологічної науки в дослідженні різних сфер суспільного життя	+		+	+				+
РН20. Володіти навичками соціологічного аналізу соціальних проблем та соціологічного обґрунтування рішень їхнього регулювання.		+		+		+	+	

7. Схеми формування оцінки:

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

№ п/п	Форми контролю	Кількість балів		Результати навчання з дисципліни
		min	max	
1	експрес-опитування	1 x 5 = 10	1 x 10 = 10	РН 1.2.
2	усна відповідь	2 x 4 = 8	2 x 8 = 16	РН 1.1, 1.2., 3.1, 3.2.
3	письмове завдання	3 x 2 = 6	3 x 4 = 12	РН 2.2., 2.3., 4.1.
4	реферат	3 x 2 = 6	3 x 4 = 12	РН 1.1, 2.1, 2.2., 2.3.
5	контрольні роботи	2 x 3 = 6	3,3 x 3 = 10	РН 1.1., 1.2., 2.1., 2.2., 2.3., 4.1.
	Всього	36	60	

Підсумкове оцінювання: у формі іспиту (РН.1., 1.2., 2.1., 2.2., 2.3., 4.1). Письмовий іспит (білет містить два питання) – 40 балів (20 балів максимум / 12 балів мінімум за кожне питання білету). Мінімальний бал успішного складання (отримання загальної позитивної оцінки) іспиту – 24 бали.

Умови допуску до підсумкового іспиту: Студенти, які набрали сумарно за обидві частини дисципліни меншу кількість балів за *критично-розрахунковий мінімум* у 36 балів, для одержання

допуску до іспиту здають заборгованості та визначені у семестровому оцінюванні реферати. Контрольні роботи не перекладаються.

7.2. Організація оцінювання:

1. Експрес-опитування: теми 1-11.
2. Усні відповіді: під час семінарських занять, теми 1-11.
3. Реферат: після вивчення тем 4, 6, 9, 11.
4. Контрольна робота 1: письмово, на лекції, після тем 1-5.
5. Контрольна робота 2: письмово, на семінарі, після тем 6-11.

7.3. Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та семінарських занять

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	самостійна робота
1. Культура як сфера міждисциплінарних досліджень та соціальна технологія				
1.	Соціологія культури в системі наукового знання. Структура та функції культури	4	2	4
2.	Інструментарій соціологічної науки у дослідженні різних сфер культурних перетворень.	2	4	8
2. Культура і суспільство				
3.	Методологічні засади дослідження культури в соціології	2	2	6
4.	Культурна політика сучасного суспільства	2	2	4
5.	Напрями та тенденції розвитку культури	2	2	4
Контрольна робота 1		2		6
3. Культура і особистість				
6.	Цінності особистості як соціально-культурне явище і наукове поняття	2	2	6
7.	Класифікація цінностей особистості та їх моделювання	2	2	8
8.	Ціннісні конфлікти в українському суспільстві	2	2	8
4. Індустрія культури та цивілізація дозвілля				
9.	Індустрія культури як прояв глобалізації культури	2	4	8
10.	Інститут дозвілля в культурному просторі України	2	4	10
5. Урбаністична культура світового суспільства				
11.	Специфіка та методики досліджень урбаністичної культури в соціології. Соціальні аспекти створення та функціонування урбаністичної культури	4	6	10
Контрольна робота 2			2	6
ВСЬОГО:		28	34	88

Загальний обсяг - 150 год., в тому числі

Лекцій – 28 год.

Семінари – 34 год.

Самостійна робота – 88 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Болотова В.О. Соціологія культури : конспект лекцій для студентів спеціальності 054 «Соціологія»/ В.О. Болотова. – Харків : НТУ«ХПІ», 2017. – 104 с.
2. Малес Л. В. Вивчаючи тексти культури: соціокультурний аналіз як пізнавальна стратегія соціології. – К. : К.І.С., 2011. – С.17-63, 70-168, 194-267.
3. Перегуда Є.В. Соц культури // Соціологія: навчальний посібник / Є.В. Перегуда та ін. – П26 К.: КНУБА, 2012. - с. 71-87.
4. Ручка А . Культура /А.Ручка // Соціологія: Навч. посібник. За ред. С.О. Макеєва. – 4-те вид., перероб. і доп. – К.: Т-во “Знання”, КОО, 2008. – С.106–138.
5. Черниш Н.Й. Соціологія культури // Соціологія: Підручник за рейтингово-модульною системою навчання. 5-те вид., перероб. і доп. Затверджено МОН / Черниш Н.Й. — К., 2009. - С. 297-323.

6. Юрій М.Ф. Соціологія культури: Навчальний посібник. – Київ: Кондор, 2006. - 302 с.
7. Якісні дослідження в соціологічних практиках: навчальний посібник /за ред. Н.Костенко, Л.Скокової. – К.: ІС НАН України, 2009. – 400 с.

Додаткова:

8. Александр Д.Ч. Аналитические дебаты: Понимание относительной автономии культуры / Пер. с англ. М. Шуровой под ред. Д. Куракина // Социологическое обозрение. / Д.Ч.Александр – 2007, том 6. – № 1. – С. 17—37.
9. Александр Д. Ч.. Культурная травма и коллективная идентичность // Социологический журнал. / Д.Ч.Александр – 2012. №3, С. 5-40.
10. Гриценко О. Культура і влада. Теорія і практика культурної політики в сучасному світі. / О. Гриценко – К., 2000 - .58с
11. Кожедуб О.В. Теоретичні засади дослідження вільного часу (за концепцією Карла Маркса) – Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки, 2005, №3.
12. Культурно-дозвілєва сфера України: динаміка змін та перетворень. Монографія / Ключко Ю.М., Ковтун В.Д., Троельнікова Л.О., Цимбалюк Н.М.; Під наук.ред. Цимбалюк Н.М. – К.: , 2003, с. 56 – 114.
13. Макеєв С., Патракова А. Регіональна специфікація соціокультурних відмінностей в Україні// Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 2004. - № 3. - С. 109-125.
14. Петрова І. В. Дозвілля в зарубіжних країнах: Підруч. для студ. вищ. навч. закл./ Київський національний ун-т культури і мистецтв; Український центр культурних досліджень.– К. : Кондор, 2005, с. 102-117.
15. Соціокультурні ідентичності та практики / Під ред. А.Ручки. – К., 2002.
16. Культура-суспільство-особистість: Навч.посіб. / за ред.Л.Скокової. – К., 2006.
17. Соціологія культури: Навч.посібник // О.М.Семашко, В.М.Піча, О.І.Погорілий та ін.; за ред. О.М.Семашка, В.М.Пічі. - К.: "Каравела", Львів: "Новий Світ-2000", 2002, с. 1-64.
18. Мінливості культури: соціологічні проєкції [наук. моногр.]/ За ред. Н.Костенко. - Київ: Інститут соціології НАН України, 2015. - 440 с.
19. Попович М.В. Нарис історії культури України. / Попович М.В. – К., 1998.
20. Ручка А.О. Соціологія культури в новому тисячолітті: Навч.- метод. посіб. / А.О. Ручка, В.В. Танчер, Ю.Г. Сорока – Х., 2002.
21. Субкультурна варіативність українського соціуму / за ред.Н.Костенко, А.Ручки. – К.: ІС НАН України, 2010.
22. Участь у культурі: люди, спільноти, стани / (Н.Костенко, А.Ручка, Л.Скокова та ін.); за ред. Н.Костенко. - К.: Інститут соціології НАН України, 2018. - 320с.
23. Цимбалюк Н., Яковенко Ю. Еволюція дозвілля в контексті соціологічних категорій – Психологія і суспільство, 2004, № 2.
24. Цимбалюк Н.М. Ціннісно-нормативні механізми функціонування інституту дозвілля – Вісник. Соціологія. Психологія. Педагогіка, 2005, № 23.
25. Цимбалюк Н.М. Дозвілля в Україні. Теоретичні та емпіричні аспекти: Монографія. - К.: ДАКККіМ, 2003.
26. Цимбалюк Н. М. Соціологія дозвілля: Навч. посібник / Державна академія керівних кадрів культури і мистецтв. – К.: ДАКККіМ, 2020. – 110 с.
27. Joan Ferrante-Wallace, Joan Ferrante, Sociology.net: Sociology onthe Internet , Thomson Wadsworth, 1996, ISBN 0-534-52756-6
28. Daniel A. Menchik and Xiaoli Tian. (2008) «Putting Social Context into Text: The Semiotics of Email Interaction.» The American Journal of Sociology . 114:2 pp. 332–70.
29. Carla G. Surratt, «The Internet and Social Change», McFarland, 2001, ISBN 0-786-41019-1